YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

17 päivänä kesäkuuta 1999 *

Asiassa C-166/98,

jonka Tribunal de grande instance de Foix (Ranska) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Société critouridienne de distribution (Socridis)

vastaan

Receveur principal des douanes

ennakkoratkaisun alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY (EYVL L 316, s. 21) ja alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen määrien lähentämisestä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/84/ETY (EYVL L 316, s. 29) pätevyydestä.

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit P. Jann, C. Gulmann, D. A. O. Edward ja M. Wathelet (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: J. Mischo,

kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Société critouridienne de distribution (Socridis), edustajanaan asianajaja Alexandre Carnelutti, Pariisi,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta hoitavan jaoston jaostopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Sujiro Seam,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään valtionasiamies Monica López-Monís Gallego,

— Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat Anna-Maria Colaert ja Antonio Tanca,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Hélène Michard ja Enrico Traversa,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Société critouridienne de distributionin (Socridis), edustajanaan Alexandre Carnelutti, Ranskan hallituksen, asiamiehenään Tribunal administratifin neuvonantaja Alain Lercher, Espanjan hallituksen, asiamiehenään Monica López-Monís Gallego, neuvoston, asiamiehenään Anna-Maria Colaert, ja komission, asiamiehenään Hélène Michard, 21.1.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.2.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de grande instance de Foix on esittänyt 21.4.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.4.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY (EYVL L 316, s. 21) ja alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen määrien lähentämisestä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/84/ETY (EYVL L 316, s. 29) pätevyydestä.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa kantajana on Société critouridienne de distribution (jäljempänä Socridis) ja joka koskee Socridisin vuoden 1993 toukoja joulukuun välisenä ajanjaksona maksamien valmisteverojen palautusta.

3 Socridis on kansallisessa tuomioistuimessa katsonut, että direktiivit 92/83/ETY ja 92/84/ETY ovat EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan (josta on muutettuna tullut EY 90 artiklan toinen kohta) vastaisia, koska niillä otettiin käyttöön verotusjärjestelmä, joka mahdollistaa syrjivän ja kilpailunvastaisen käytännön ja joka suosii epäsuorasti viinin tuotantoa oluen tuotannon vahingoksi.

4 Perustamissopimuksen 95 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot eivät määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille minkäänlaisia korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja, kuin ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille.

Jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa.

— — "

5 Direktiivissä 92/83/ETY säädetään kyseeseen tuleviin tuotteisiin kohdistuvan valmisteveron soveltamisalasta ja valmisteveron määrän vahvistamisesta.

6 Sen 3 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden oluelle vahvistaman valmisteveron on perustuttava joko lopputuotteen hehtolitrojen lukumäärään/platoaste tai hehtolitrojen lukumäärään/todellinen alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina; direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan viinin valmistevero on vahvistettava lopputuotteen hehtolitrojen lukumäärän perusteella.

7 Direktiivin 92/84/ETY 5 artiklan mukaan viinin valmisteveron vähimmäismäärä on 1.1.1993 lähtien vahvistettava 0 ecuksi hehtolitralta tuotetta, ja sen 6 artiklassa säädetään, että oluen valmisteveron vähimmäismäärä on vahvistettava 0,748 ecuksi lopputuotteen hehtolitralta/platoaste tai 1,87 ecuksi lopputuotteen hehtolitralta/alkoholiprosentti.

8 Ranskan *code général des impôts'n* (verotuslaki; jäljempänä code) 438 ja 520 A §:ssä, joilla direktiivit 92/83/ETY ja 92/84/ETY on pantu täytäntöön, säädetään perittäväksi

— valmisteveroa 54,80 Ranskan frangia (FRF) / hl kuohuviineistä ja 22 FRF / hl muista viineistä (coden 438 §);

— valmisteveroa oluesta 6,25 FRF / hl platoastetta kohden oluista, joiden alkoholipitoisuus on enintään 2,8 tilavuusprosenttia ja 12,50 FRF / hl platoastetta kohden muista oluista (coden 520 A §).

9 Socridis on kansallisessa tuomioistuimessa esittänyt, että ennen yhteisön tason yhdenmukaistamista olutta ja viiniä verotettiin Ranskassa samalla tapaa (ainoastaan määrän perusteella) ja niihin sovellettiin vastaavan suuruisia verokantoja (joka oli oluen osalta 19,50 FRF / hl ja viinin osalta 22 FRF / hl).

10 Socridis toteaa, että yhdenmukaistamisen seurauksena tässä valtiossa muutettiin oluen verotustapaa siten, että käyttöön otettiin alkoholipitoisuuteen perustuva laskentaperuste ja oluen valmistevero kohosi huomattavasti.

11 Kansallinen tuomioistuin totesi, että direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY perusteella annetun Ranskan lainsäädännön mukaan olueen kohdistui huomat-

tavasti korkeampi vero kuin viiniin, ja se päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä esittääkseen yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Ovatko valmisteverojen yhdenmukaistamisesta annetut neuvoston direktiivit 92/83/ETY ja 92/84/ETY Euroopan yhteisön perustamissopimus ja erityisesti sen 95 artiklan toinen kohta huomioon ottaen pätemättömiä, koska

— niissä oluen valmisteveron vähimmäismäärä on vahvistettu 1,87 ecuksi platoastetta ja hehtolitraa kohti,

— kun taas viinin valmistevero voi niiden mukaan perustua yksin tuotannon määrään veron vähimmäismäärän ollessa 0 ecua,

ja koska niillä näin velvoitetaan jäsenvaltiot nostamaan oluen valmistevero edellä mainittuun vähimmäismäärään ja aiheutetaan se, että viinin ja oluen verotuskohtelu eroaa toisistaan, mistä saattaa aiheutua syrjintää näiden tuotteiden välille?"

12 Socridis riitauttaa direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY pätevyyden kolmella eri perusteella. Sen mukaan ensinnäkin niillä rikotaan perustamissopimuksen 95 artiklaa, tarkemmin sanottuna sen toista kohtaa. Toiseksi niillä rikotaan EY:n perustamissopimuksen 99 artiklaa (josta on tullut EY 93 artikla), koska niissä ei olennaisilta osiltaan lähennetä verotustapoja, vaan päinvastoin lisätään jäsenvaltioiden välisiä eroja ja siten näistä eroista johtuvia kaupan esteitä. Lisäksi direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY perustelut eivät vastaa EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) mukaisia vaatimuksia.

Direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY yhteensoveltuvuus perustamissopimuksen 95 artiklan kanssa

13 Socridisin mukaan perustamissopimuksen 95 artiklan toiseen kohtaan sisältyy itsessään suhteellisuutta koskeva edellytys, jota sovelletaan veron määräytymisperusteeseen, veron kantamista koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin sekä verokantaan. Jos jäsenvaltio näin ollen kantaa korkeampaa veroa tuontijuomista kuin kilpailevasta kotimaisesta juomasta, se rikkoo perustamissopimuksen tätä määräystä, koska näiden kahden juoman verotusta koskeva ero on suhteeton juomien erilaisuusasteeseen nähden.

14 Socridis esittää tältä osin, että direktiiveillä 92/83/ETY ja 92/84/ETY käyttöönotetut ja niihin perustuvat erot verotuksessa ylittävät selvästi oluen ja viinin välillä objektiivisesti ottaen olevat erot.

15 Socridisin mukaan edelleen viinin valmisteveron vähimmäismäärän vahvistaminen 0 ecuksi antaa jäsenvaltioille pysyvän oikeuden vapauttaa viini kokonaan valmisteverosta. Tällainen vapautus suosii Etelä-Euroopan valtioille tärkeää tuotantoa, koska olut ei ole niille perinteisesti merkittävä tuotantohyödyke eikä juoma. Kuusi jäsenvaltiota soveltaa tätä vähimmäismäärää: Saksan liittotasavalta, Kreikan tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Italian tasavalta ja Luxemburgin suurherttuakunta sekä Itävallan tasavalta siitä lähtien, kun se liittyi yhteisöihin.

16 Aluksi on huomautettava, että perustamissopimuksen 95 artiklan tavoitteena kokonaisuudessaan tarkasteltuna on varmistaa tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä normaalein kilpailuedellytyksin poistamalla kaikenlaiset suojamekanismit, jotka voivat olla seurausta toisista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin kohdistuvasta sisäisestä syrjivästä verotuksesta, sekä taata sisäisen verotuksen täydellinen neutraalisuus kotimaisten ja tuontituotteiden kilpailussa.

17 Perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan tarkoituksena on estää kaikenlainen välillinen suojeleva verokohtelu, joka kohdistuu tuontituotteisiin, jotka, vaikkeivät ne ole samanlaisia kuin kotimaiset tuotteet 95 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisessa merkityksessä, kuitenkin kilpailevat tiettyjen kotimaisten tuotteiden kanssa edes osittain, välillisesti tai mahdollisesti (ks. asia 356/85, komissio v. Belgia, tuomio 9.7.1987, Kok. 1987, s. 3299, 6 ja 7 kohta).

18 Tältä osin vain jatkuvasti kulutetuilla ja yleensä edullisilla arkiviineillä on riittävästi samankaltaisia ominaisuuksia oluen kanssa, jotta ne voisivat olla vaihtoehto kuluttajalle ja kilpailla oluen kanssa perustamissopimuksen 95 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa merkityksessä (ks. em. asia komissio v. Belgia, tuomion 11 kohta). Näin ollen tähän määräykseen perustuva pätemättömyysperuste, jonka Socridis esittää direktiivissä 92/84/ETY vahvistetun valmisteveron vähimmäismäärän osalta, koskee tätä direktiiviä vain siinä määrin, kuin sitä sovelletaan jatkuvan kulutuksen arkiviineihin.

19 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, että direktiivit eivät ole perustamissopimuksen vastaisia, mikäli niissä jätetään jäsenvaltioille riittävän laaja harkintavalta, jotta ne voivat panna täytäntöön direktiivit perustamissopimuksessa edellytettyjen vaatimusten mukaisesti (ks. asia 5/88, Wachauf, tuomio 13.7.1989, Kok. 1989, s. 2609, 22 kohta).

20 On selvää, että direktiiveissä 92/83/ETY ja 92/84/ETY jäsenvaltioille asetetaan ainoastaan velvollisuus soveltaa oluen valmisteveron vähimmäismäärää. Jäsenvaltioille jää siten riittävä harkintavalta, jotta ne voivat verottaa viiniä ja olutta siten, että kansallisen tuotannon suojeleminen perustamissopimuksen 95 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä suljetaan kokonaisuudessaan pois.

21 Pätemättömyysperuste, joka koskee direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY ja perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan välistä yhteensoveltumattomuutta, on siten hylättävä.

Perustamissopimuksen 99 artiklan rikkominen

22 Socridis toteaa, että perustamissopimuksen 99 artiklan tavoitteena on vähentää niitä kaupan esteitä, jotka aiheutuvat kansallisten verojärjestelmien erilaisuudesta, vaikka niitä sovellettaisiinkin syrjimättä, ja se korostaa, että kun neuvosto antaa tämän määräyksen perusteella säännöksiä, niiden tarkoituksena on oltava paitsi tasoittaa verotuksen eroja keskenään kilpailevien tuotteiden verotuksen erot mukaan luettuna, mutta sen lisäksi annettavat säännökset eivät myöskään saa olla peruste, jonka nojalla voidaan ottaa käyttöön tai ylläpitää perustamissopimuksen 95 artiklan toisessa kohdassa kiellettyjä (tai kiellettäviä) verotuksen eroja.

23 Socridisin mukaan direktiivit 92/83/ETY ja 92/84/ETY jäävät kauaksi siitä, mikä vähintäänkin olisi ollut tarpeellista viinin ja oluen verotuksen lähentämiseksi, joten neuvosto on rikkonut perustamissopimuksen 99 artiklaa.

24 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.

25 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa perustellusti korostanut, yhteisön lainsäätäjän tavoitteena sen antaessa direktiivit 92/83/ETY ja 92/84/ETY ei ollut lähentää viinin ja oluen verotusta toisiinsa. Neuvosto on sille perustamissopimuksen 99 artiklassa nimenomaisesti annetun toimivallan perusteella sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan varmistamiseksi tahtonut lähentää yhtäältä viinin ja toisaalta oluen valmisteveroa koskevaa kansallista lainsäädäntöä.

26 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön toimielimet voivat toteuttaa asteittain tietyn alan yhdenmukaistamisen tai edetä vaiheittain kansallisten lainsäädäntöjen lähentämisessä. Tällaisten toimenpiteiden toteuttaminen on yleensä vaikeaa, koska ne edellyttävät, että yhteisön toimielimet laativat toisistaan poikkeavien ja monimutkaisten kansallisten säännösten perusteella yhteiset

säännöt, jotka ovat perustamissopimuksessa määriteltyjen tavoitteiden mukaisia ja sellaisia, että neuvoston jäsenet ovat valmiita hyväksymään ne määräenemmistöllä tai verotusasioissa jopa yksimielisesti (ks. asia 37/83, Rewe-Zentrale, tuomio 29.2.1984, Kok. 1984, s. 1229, 20 kohta ja asia C-233/94, Saksa v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 13.5.1997, Kok. 1997, s. I-2405, 43 kohta).

27 Pätemättömyysperuste, joka koskee direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY ja perustamissopimuksen 99 artiklan yhteensoveltumattomuutta, on siten hylättävä.

Perusteluvelvollisuuden rikkominen

28 Socridisin mukaan direktiiveissä 92/83/ETY ja 92/84/ETY ei ole riittävää perustelua, joka voisi oikeuttaa yhtäältä sen, että ainoastaan oluen osalta on otettu käyttöön toinen verottamisperuste eli alkoholipitoisuus, ja toisaalta viinille ja oluelle vahvistettujen valmisteverojen määrää koskevan eron.

29 Oluen verottamisperusteen osalta on riittävää todeta, että direktiivin 92/84/ETY seitsemännen perustelukappaleen mukaan "oluen verotusmenetelmät ovat erilaisia eri jäsenvaltioissa, ja näiden erojen säilyttäminen olisi sallittava erityisesti vahvistamalla valmisteveron vähimmäismäärä, joka ilmoitetaan suhteessa tuotteen alkuperäiseen tiheyteen ja alkoholipitoisuuteen".

30 Viiniin ja olueen sovellettavien verojen vähimmäismäärien erosta on todettava, että neuvosto ei tarkkaan ottaen säätänyt siitä, vaan se on seurausta viiniä ja olutta koskevien kansallisten valmisteverokantojen rinnakkain tapahtuneesta

lähentämisestä, joten se ei edellyttänyt erityistä perustelua. Kuten tämän tuomion 25 kohdassa on korostettu — ja päinvastoin kuin Socridis väittää — direktiivin 92/84/ETY tavoitteena ei ole lähentää viinin ja oluen valmisteveroja toisiinsa, vaan kuten tämän direktiivin kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, vahvistaa näihin kahteen tuoteryhmään kohdistuville valmisteveroille vähimmäiskanta.

31 Näin ollen pätemättömyysperuste, joka koskee perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista, on siten hylättävä.

32 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelussa ei ole tullut esiin ainoatakaan seikkaa, joka voisi vaikuttaa direktiivien 92/83/ETY ja 92/84/ETY pätevyyteen.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan ja Espanjan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal de grande instance de Foix'n 21.4.1998 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelussa ei ole tullut esiin ainoatakaan seikkaa, joka voisi vaikuttaa alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY ja alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen määrien lähentämisestä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/84/ETY pätevyyteen.

Puissochet Jann Gulmann

Edward Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä kesäkuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

J.-P. Puissochet

viidennen jaoston puheenjohtaja